

אגף תכנים, תוכניות,
הכשרה והשתלמויות

על סדר היום 168

מחאה אזרחית

שבט תשע"ט, ינואר 2019

מבוא

אחד ממאפייניה של מדינה דמוקרטית הוא זכותם של האזרחים להביע מחאה. למחאה חוקית כללים ברורים, ושמירה עליהם היא תנאי להיותה כלי לגיטימי ואפקטיבי.

בשנים האחרונות, אנו עדים לאירועים שעוררו תחושות קשות בקרב יוצאי אתיופיה, האחרון הוא מותו של יהודה ביאדגה מירי שוטר בבת ים. בתגובה לאירוע זה, תוכננה הפגנה ליום רביעי, 30.1.2019. ההפגנה קיבלה אישור משטרתי מסודר, ובפלאיירים שהופצו לקראתה הודגש שלא תהיה בה אלימות.

בפעילות זו נעמוד על חשיבותה של מחאה חברתית חוקית ככלי ליצירת שינוי חברתי ועל משמעות הבחירה של קהילת יוצאי אתיופיה בדרך זו.

מהלך הפעילות

חלק א' – עליית יהודי אתיופיה לישראל

- צפייה [בסרטון](#) המתאר את עלייתם של יהודי אתיופיה ב"מבצע משה" בשנת 1985.
- אילו תחושות עורר בכם הסרטון?
 - מה הייתה האווירה בישראל עם הגעתם של יהודי אתיופיה לישראל?
 - לפי הסרטון, מה היו תחושותיהם של העולים מאתיופיה בהגיעם לישראל?

חלק ב' – אפליה לרעה

- צפייה בכתבה שפורסמה בערוץ [החדשות](#) בתאריך 28.1.2019, המספרת את סיפורו של אסף טייה, תושב קריית גת בן 53, שחוה על בשרו את הגזענות כלפי יוצאי העדה האתיופית.
- מה הרגשתם כשצפיתם בכתבה?

לפי נתונים של המטה נגד גזענות, 52 אחוזים מהישראלים חושבים שישראל נהייתה גזענית יותר בשנתיים האחרונות. לפי אותם נתונים, גילויי הגזענות כלפי העדה האתיופית גבוהים במיוחד: 75 אחוז מהנשאלים טענו שיש גזענות כלפי יוצאי אתיופיה. ([בארץ היהדות שלי לא מספיקה](#))

- האם נתונים אלו מפתיעים אתכם?
- האם אתם מכירים סיפורים של יוצאי אתיופיה אשר חשו מופלים לרעה?

חלק ג' – מחאה

ביום רביעי, 30.1.2019, מתוכננת מחאה של יוצאי העדה האתיופית בעקבות הריגתו של יהודה ביאדגה מירי שוטר בבת ים.

- מה ידוע לכם על האירוע? אתרו מידע וסרטונים ברשתות החברתיות.
- לדעתכם, מדוע עורר אירוע זה גל מחאה?
- למי המוחים מפנים את הדרישה לשינוי? מדוע?
- מה מבקשים המוחים?

חלק ד' – כוחה של מחאה

המנחה יציג את [השקף](#) על מהותה של [מחאה](#):

- מחאה היא מעשה המבטא ביקורת וחוסר הסכמה שמטרתו יצירת שינוי חברתי.
 - מחאה היא ביטוי לחוסנה של הדמוקרטיה והיא כלי לגיטימי וחיוני במשטר דמוקרטי.
 - מחאה היא אמצעי לאזרחים לתבוע את זכויותיהם בדרך חוקית.
 - באמצעות מחאה, אפשר להרחיב את מעגלי השותפים בתהליך קבלת החלטות.
 - מחאה יכולה להיות מופנית כלפי השלטון, אך לא בהכרח.
 - מחאה מבקשת להשפיע על השלטון לשנות את מדיניותו.
 - מחאה לגיטימית אינה פוגעת בזולת.
 - נדרש אישור משטרה לקיום הפגנות מחאה כדי למנוע פגיעה בסדר הציבורי.
- מדוע בחרו יוצאי אתיופיה להגיב על מותו של יהודה ביאדגה בדרך של מחאה?
- נסחו כללים לקיום מחאה חוקית ואפקטיבית.
- יש האומרים כי מחאה היא כלי המבטא את שייכותם של הפרט ושל הקבוצה לחברה ואת יכולתם להשפיע עליה.
- כיצד הסרטון המתאר את הגעת יהודי אתיופיה לארץ קשור לבחירתם בדרך של מחאה?
 - האם אתם רואים את עצמכם מעורבים בתיקון עוולות בסביבתכם באמצעות מחאה?
 - הציעו דרכים להעלאת סיכויי ההצלחה של פעולות מחאה (העלאת הנושא לסדר היום הציבורי והממשלתי בשיתוף אזרחים, קידום שינוי במדיניות בנושא, הטמעת הנושא בקרב הציבור, יצירת תהליך שינוי מתמשך).
 - באילו דרכים נוספות אתם, כבני נוער, יכולים לפעול לתיקון עוולות חברתיות?

כתיבה: אילנה רבינוביץ, חגית חכם, אפרת חבה

נספח 1

- מחאה היא מעשה המבטא ביקורת וחוסר הסכמה שמטרתו יצירת שינוי חברתי.
- מחאה היא ביטוי לחוסנה של הדמוקרטיה והיא כלי לגיטימי וחיוני במשטר דמוקרטי.
- מחאה היא אמצעי לאזרחים לתבוע את זכויותיהם בדרך חוקית.
- באמצעות מחאה, אפשר להרחיב את מעגלי השותפים בתהליך קבלת החלטות.
- מחאה יכולה להיות מופנית כלפי השלטון, אך לא בהכרח.
- מחאה מבקשת להשפיע על השלטון לשנות את מדיניותו.
- מחאה לגיטימית אינה פוגעת בזולת.
- נדרש אישור משטרה לקיום הפגנות מחאה כדי למנוע פגיעה בסדר הציבורי.